

**Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 27 hallituksen esityksestä laiksi
eräistä opetus- ja kulttuuritoimen vuoden 1994 rahoitusta koskevista
järjestelyistä**

Eduskunta on 28 päivänä syyskuuta 1993 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 151.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti hallintovaliokunta on antanut sivistysvaliokunnalle asiasta lausuntonsa n:o 6, joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina apulaisosastopäällikkö Jukka Sarjala ja ylitarkastaja Matti Väisänen opetusministeriöstä, vanhempi budjettisihteeri Pentti Puoskari valtiovarainministeriöstä, koulutoimenjohtaja Lauri Turja Helsingin kaupungin kouluvirastosta, koulutoimenjohtaja Atso Vilkkijärvi Espoon kaupungin kouluvirastosta, koulutoimenjohtaja Antti Järveläinen Jämsän kaupungista, koulutoimenjohtaja Eero Kankaanrinta Nokian kaupungista, rehtori Kaija Manninen Seinäjoen Terveydenhuolto-oppilaitoksesta, rehtori Eero Väätäinen Itä-Hakkilan koulusta, erityisasiantuntija Kirsi Lindroos-Himberg ja opetusasiainpäällikkö Margareta Nygård Suomen Kuntaliitosta ja osastopäällikkö Liisa Souri Opettajien Ammattijärjestö OAJ:stä.

Hallituksen esitys. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eräistä opetus- ja kulttuuritoimen vuoden 1994 rahoitusta koskevista järjestelyistä. Lain perusteella peruskouluja, lukioita, ammatillisia oppilaitoksia, musiikkioppilaitoksia, kansalaisopistoja, kansanopistoja, opintokeskuksia, liikunnan koulutuskeskuksia, kirjastoja, museoita, teattereita ja orkestereita varten vuonna 1994 myönnettävien valtionosuuksien ja kotikuntaosuuksien laskennalliset perusteet määrättäisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetusta laista, valtionosuutta saavista kansanopistoista annetusta laista, opintokeskusta sekä valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksista annetusta laista poikkeavalla tavalla.

Esityksen mukaan vuoden 1994 valtionosuuden laskennallisina perusteina käytettävien yks-

sikköhintojen keskimääräiset markkamäärät ja yksikköhinnat vahvistettaisiin keskimäärin 11 prosenttia alemmiksi kuin mitä ne muutoin olisivat edellä mainittujen lakien mukaan. Kuntien ja yksityisten yhteisöjen opetus- ja kulttuuritointa varten saamat valtionosuudet vähenisivät kuluvaan vuoteen verrattuna noin 1 126 miljoonaa markkaa.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

Valiokunnan kannanotot. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallituksen esityksen antamisen jälkeen kunta-alan virkaehtosopimusneuvotteluissa saavutetun neuvottelutuloksen mukaan kunta-alan palkkoja alennetaan tämän vuoden tasosta 2,7 prosenttia. Valtion talousarvioesitys perustui palkkausmenojen 6,5 prosentin alentamiseen. Myös palkkausmenojen alentumisen takia esitetty valtionosuuksien leikkaus hallituksen esityksessä perustui tähän arvioon. Neuvottelutuloksen perusteella valtionosuuksien leikkauksia esitetään lievennettäväksi. Lievennykset kohdistuivat sekä kuntien ja kuntayhtymien että yksityisten yhteisöjen ylläpitämiin oppilaitoksiin ja toimintoihin samansuuruisina. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 1 §:n 1 ja 4 momenteissa mainittuja säästöprosentteja muutettaviksi.

Hallituksen esityksessä n:o 224 laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta ehdotetaan laskennallisen valtionosuusjärjestelmän piiriin otettavaksi eräitä uusia oppilaitosmuotoja. Sivistysvaliokunta on ehdottanut lakiehdotuksia hyväksyttäväksi (SiVM 26). Tä-

män vuoksi valiokunta ehdottaa, että ammatillisten erikoisoppilaitosten rahoituksen leikkaus toteutetaan vastaavalla tavalla kuin muissa oppilaitoksissa.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan valtionosuuksien leikkaus tarvitsisi erillisen säännöksen myös peruskoulua vastaavaksi järjestetyn yksityisen koulun osalta. Valiokunta toteaa kuitenkin, että peruskoulua vastaavan koulun ylläpitäjää käsitellään lakiehdotuksen mukaan kuten peruskoulua ylläpitävää kuntaa. Tämän vuoksi lakiehdotuksen mukainen yksikköhinnan leikkaus vastoin hallituksen esityksen perusteluissa todettua koskee myös vastaavaa koulua ilman erityistä säännöstä. Ammatillisia erikoisoppilaitoksia koskevaa lisäystä valiokunta ehdottaa 1 §:n 2 momenttiin.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muutoin muuttamattomana päitsi 1 § näin kuuluvana:

1 §

Sen estämättä, mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (705/92) sekä valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksista annetussa laissa (801/92) säädetään valtionosuuden laskennallisen perusteen määräytymisestä, vuoden 1994 yksikköhintojen keskimääräiset markkamäärät ja yksikköhinnat vah-

vistetaan, ammatillisia oppilaitoksia lukuun ottamatta, keskimäärin 8,5 prosenttia alemmiksi kuin vuodelle 1993 vahvistetut markkamäärät vuoden 1994 arvioituun kustannustasoon muutettuina.

Ammatillisten oppilaitosten osalta 1 momentissa säädettyä valtionosuuden laskennallisen perusteen alentamista suuruudeltaan vastaava alennus tehdään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annetun lain (718/93) mukaan lasketuista ja vuoden 1994 arvioituun kustannustasoon muutetuista yksikköhintojen keskimääräisistä markkamääristä, yksikköhintoista ja mainitun lain voimaantulosäännöksen 2 ja 3 momentin mukaisista yksikköhinnan sijasta sovellettavista markkamääristä. *Ammatillisten erikoisoppilaitosten yksikköhinta vahvistetaan vuoden 1994 arvioituun kustannustasoon muutettuna 8,5 prosenttia alemmaksi kuin mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annetussa laissa (/) säädetään.*

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Kansanopistoissa järjestettävän koulutuksen yksikköhinta vahvistetaan vuoden 1994 arvioituun kustannustasoon muutettuna 10,5 prosenttia alemmaksi kuin mitä valtionosuutta saavista kansanopistoista annetussa laissa (/93) säädetään ja opintokeskuksissa järjestettävän koulutuksen yksikköhinta vastaavasti 8,5 prosenttia alemmaksi kuin mitä opintokeskuksissa (/93) säädetään.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouppila, varapuheenjohtaja Astala, jäsenet Ala-Harja, Aula, von Bell, Gustafsson, Hacklin, Laakso, Lind-

qvist, M. Pietikäinen, Pykäläinen, Rätty, Suhola, Tiuri, Tykkyläinen ja Virrankoski sekä varajäsen Lehtinen.

Vastalause

Hallitus esittää koko opetus- ja kulttuuritoiminta koskevien valtionosuuden perusteina käytettävien yksikköhintojen alentamista 11 prosentilla vuonna 1994. Kuntien ja yksityisten yhteisöjen opetus- ja kulttuuritoimintaa varten saamat valtionosuudet vähenisivät kuluvaan vuoteen verrattuna noin 1 126 miljoonaa markkaa. Tämä on osa valtion vuoden 1994 talousarvion tasapainottamiseksi tehdystä päätöksestä, jolla kuntien valtionosuuksia leikataan yhteensä 5,2 miljardilla markalla. Kunnalliset henkilöstöjärjestöt vetosivat voimakkaasti hallitukseen sen puolesta, että hallitus olisi puolittanut suunnittelemansa valtionosuusleikkauksen. Hallitus ei suostunut puolittamiseen, mutta vähensi leikkausta neljänneksellä. Tämä merkitsee opetus- ja kulttuuritoimessa esitettyjen yksikköhintojen alennuksen määrän pienenemistä noin 2,5 prosentilla. Silti leikkaukset jo kaiken tapahtuneen jälkeen tulevat aiheuttamaan korvaamattomia vahinkoja. Lisäksi opetusministeriön mukaan lievennystä ei voida ottaa heti vuoden alusta huomioon, vaan tammi—maaliskuun valtionosuuden maksatukset hoidettaisiin jo tehtyjen päätösten mukaisina eli suuremmilla leikkauksilla. Korjaus tehtäisiin takautuvasti. Valiokunnassa edellytimme, että valtionosuudet tulee suorittaa mahdollisimman oikeasuuruusina heti tammikuussa. Lopullinen täsmäytys voitaisiin tehdä myöhemmin. Valiokunnan enemmistö kuitenkin torjui tämän ja näin vaikeutti lievennyksen toteuttamista ja kuntien tilanteen helpottamista.

Hallitus mainitsee perusteluissaan kustannusten alentamisen keinoiksi henkilöstömenojen supistamisen, koulujen yhdistämisen ja lakkauttamisen, opetusryhmien suurentamisen, valinnaisuuden vähentämisen opetuksessa ja oppimateriaalien käytön tehostamisen. Kulttuuritoimessa hallitus toteaa keinoksi toiminnan määrän vähentämisen. Kaikki hallituksen esittämät keinot ovat erittäin hyvin tiedossa ja jo käytössä kunnissa. Esitettyjen leikkausten yhteiskunnallisista seurauksista on hallitus täysin vastuussa.

Nykyinen hallitus aloitti leikkauspäätöksensä opetus- ja kulttuuritoimessa vuoden 1991 lisä-

menoarviossa. Leikkaamista jatkettiin vuoden 1992 periaatepäätöksellä. Näillä päätöksillä leikkaustoimet aloitettiin opetus- ja kulttuuritoimessa muita hallinnonaloja aikaisemmin. Vuoden 1993 talousarviossa alennettiin vuoden 1993 alusta valtionosuusperusteita opetus- ja kulttuuritoimessa kahdeksalla prosentilla. Vuoden 1994 leikkaukset ovat nyt tämän hallituksen esityksen sisältö.

Vuodelle 1994 suunniteltu leikkaus joudutaan tekemään nykyisestä leikatusta tasosta. Toimintojen tasainen höylääminen kustannustason alentamiseksi ei ole mahdollista toiminnan tason romahtamatta. Valtioneuvosto päätti kesäkuussa 1993 koulutuksen kehittämissuunnitelman tarkistamisesta vuosille 1991—1996. Siinä esitetään tavoitteiksi koulutuksen laadun parantamisen, kansainvälistymisen edistäminen, koulutusjärjestelmän toiminnan tehostaminen ja rakenteen kehittäminen, riittävien resurssien turvaaminen ja koulutuksen suuntaaminen työttömyyden vaikutuksia lieventävällä tavalla. Esitettyjen leikkausten jälkeen on mahdotonta ylläpitää nykyistäkään laatutasoa tai koulutuksen laajuutta, koulutuksen monipuolistamisesta ei kannata edes puhua. Hallituksen vahvistamien tavoitteiden ja esitettyjen leikkausten välillä on räikeä ja käsittämätön ristiriita.

Kouluissa keskeisin kustannusten alentamistapa on puuttuminen tuntikehykseen, jolla on monia kielteisiä vaikutuksia. Opetusryhmien koot kasvavat entisestään ja opetuksen taso laskee. Tukiopetusta ei enää järjestetä ja osa oppilaista ei saavuta oppimistavoitteita. Koulujen kerhotoiminta loppuu. Kouluruokailun taso heikkenee ja opetusvälineet huononevat. Eniten menettää oppilas ja erityisesti heikko oppilas. Häiriökäyttäytyminen lisääntyy ja samalla koko ryhmän oppimistulokset heikkenevät. Aikuisväestöön on muodostumassa jako A- ja B-kansalaisiin. Tämä jako on tulossa nyt myös kouluun.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1993

Iiris Hacklin

Marja-Liisa Tykkyläinen

Tuija Maaret Pykäläinen

Heli Astala

Jukka Gustafsson

Jaakko Laakso

Pekka Rätty

Aarno von Bell

EDUSKUNNAN
HALLINTOVALIOKUNTA

Liite

Helsingissä
26 päivänä marraskuuta 1993
Lausunto n:o 6

Sivistysvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 28 päivänä syyskuuta 1993 hallituksen esityksen n:o 151 laiksi eräistä opetus- ja kulttuuritoimen vuoden 1994 rahoitusta koskevista järjestelyistä sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa sivistysvaliokunnalle.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Matti Laitinen, ylitarkastaja Matti Väisänen ja kulttuuri-asianneuvos Anneli Äyräs opetusministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Pekka Järvinen sosiaali- ja terveysministeriöstä, neuvotteleva virkamies Arto Luhtala ja ylitarkastaja Rainer Alanen sisäasiainministeriöstä, budjettisihteeri Pentti Puoskari ja neuvotteleva virkamies Raija Koskinen valtiovarainministeriöstä, ylitarkastaja Tuija Leminen työministeriöstä, kehittämisspäälikkö Aino-Elina Mäkimattila Suomen Kuntaliitosta, tutkimuspäälikkö Pekka Hemmilä kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta, lakimies Markku Lemmetty Akavasta, osastopäälikkö Maija Anttila Terveyden- ja sosiaalihuoltoalan ammattijärjestöstä edustaen Toimihenkilöiden neuvottelujärjestöä, neuvottelupäälikkö Esko T. Aro Kuntien teknillisten keskusliitosta edustaen Kuntien tekniikan ja peruspalvelujen neuvottelujärjestöä, yhteiskuntas sihteeri Markku Jalonen Kunnallisvirkamiesliitosta edustaen Kunta-alan unionia, talousarviopäälikkö Lauri Manninen Helsingin kaupungista, sosiaali- ja terveysjohtaja Pekka Wirta, talousjohtaja Ulla Juurola ja rehtori Urho Enlund Lahden kaupungista, kunnanjohtaja Pekka Lindholm Perhon kunnasta, taloussuunnittelusihteeri Esa Mäkinen Kittilän kunnasta ja kunnanjohtaja Jari Horttanainen Tuupovaaran kunnasta.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eräistä opetus- ja kulttuuritoimen vuoden 1994 rahoitusta koskevista järjestelyistä. Lain perus-

teella peruskouluja, lukioita, ammatillisia oppilaitoksia, musiikkioppilaitoksia, kansalaisopistoja, kansanopistoja, opintokeskuksia, liikunnan koulutuskeskuksia, kirjastoja, museota, teattereita ja orkestereita varten vuonna 1994 myönnettävien valtionosuuksien ja kotikuntaosuuksien laskennalliset perusteet määrättäisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetusta laista, valtionosuutta saavista kansanopistoista annetusta laista, opintokeskuslaista sekä valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksista annetusta laista poikkeavalla tavalla.

Esityksen mukaan vuoden 1994 valtionosuuden laskennallisina perusteina käytettävien yksikköhintojen keskimääräiset markkamäärät ja yksikköhinnat vahvistettaisiin keskimäärin 11 prosenttia alemmiksi kuin mitä ne muutoin olisivat edellä mainittujen lakien mukaan. Kuntien ja yksityisten yhteisöjen opetus- ja kulttuuritointa varten saamat valtionosuudet vähenisivät kuluvaan vuoteen verrattuna noin 1 126 miljoonaa markkaa.

Valiokunnan kannanotot

Julkisen talouden asema pysyy laman johdosta heikkona myös vuonna 1994. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien alentaminen on osa kokonaisuutta, jonka tavoitteena on säästöjen aikaansaaminen julkisessa taloudessa. Vähennyksistä, jotka hallituksen esityksissä ehdotetaan tehtäväksi kuntien yleiseen valtionosuuteen ja opetusministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön tehtäväkohtaisiin käyttötalouden valtionosuuksiin, 502 miljoonaa markkaa perustuu palvelumaksuihin liittyvään säästovelvoitteeseen, 1 690 miljoonaa markkaa valtioneuvoston 4 päivänä maaliskuuta 1993 päättämien vuosia 1994 ja 1995 koskevien meno- ja henkilökehysten edellyttämään henkilöstömenovähennykseen, 2 260 miljoonaa markkaa perhetukiudistuksesta aiheutuvaan kuntien verotulojen lisäykseen ja 750 miljoonaa markkaa

valtioneuvoston 31 päivänä maaliskuuta 1993 päättämän kannanoton mukaiseen indeksikorotuksen jäädytystä vastaavaan valtionosuuksien vähennykseen. Lisäksi valtionosuuksia ehdotetaan vähennettäväksi 70 miljoonaa markkaa sen johdosta, että kansaneläkkeiden lisäosamenosta johtuva kuntien rahoitusosuus pienenee kuntien äyrimäärän supistumisen johdosta. Valtionosuudet vähenevät hallituksen esityksissä ehdotetun kokonaisuuden perusteella voimassa olevan lainsäädännön mukaisista valtionosuuksista yhteensä 5 272 miljoonaa markkaa.

Vähennys ehdotetaan hallituksen esityksissä tehtäväksi niin, että kuntien yleisen valtionosuuden vähennys on 559 miljoonaa markkaa, opetusministeriön hallinnonalan valtionosuuksien vähennys 971 miljoonaa markkaa ja sosiaali- ja terveystieteiden hallinnonalan valtionosuuksien vähennys 3 742 miljoonaa markkaa.

Valtionosuuksien vähennykset, jotka muodostavat kokonaisuuden, ehdotetaan tehtäväksi teknisesti erillisinä erinä siten, että valtionosuusjärjestelmä sekä valtion ja kuntien välinen kustannusten jako pysyisivät mahdollisimman selkeinä ja että valtionosuuksien vähennykset kohdistuisivat tasapuolisesti erityyppisiin kuntiin.

Valiokunta toteaa, että käyttökustannusten valtionosuudet eivät ole enää vuoden 1993 alusta voimaan tulleen valtionosuusuudistuksen jälkeen käyttötarkoitussidonnaisia. Valtionosuuksien alentaminen merkitsee yleistä kuntien tulojen vähenemistä tältä osin. Sanottu ei tarkoita luonnollisesti sitä, että kuntasektorin sisällä määrärahoja olisi vastaavasti alennettava toimialoittain valtionosuusleikkauksien suhteessa. Valtionosuuksien leikkaaminen on epätyytyttävä ratkaisu. Siihen on kuitenkin olevissa oloissa välttämätöntä sopeutua. Samalla tulisi kaikkien niiden tahojen, joiden toimenpiteillä on vaikutusta kuntien talouteen, toimia käytettävissä olevilla keinoilla samansuuntaisesti siten, että voitaisiin mahdollisimman vähin haitallisina seurauksina selviytyä laman vaikutuksista.

Valtionosuuksien alentamisen tosiasialliset vaikutukset ovat riippuvaisia palvelut järjestä-

vien kuntien toimenpiteistä. Kunnat voivat kohdentaa valtionosuuksien vähennykset haluamallaan tavalla eri hallinnonaloille ja toisaalta kunnilla on monissa tapauksissa mahdollisuuksia kehittää toimintatapoja siten, että kustannuksia voidaan alentaa palveluista tinkimättä. Saatujen tietojen mukaan osassa kuntia jouduttaneen kuitenkin palvelutasoa alentamaan, mikäli lakiehdotusten mukaiset leikkaukset toteutuvat täysimääräisinä vuonna 1994.

Saadun selvityksen perusteella kuntasektorilla on 25.11.1993 syntynyt tulopoliittinen neuvottelutulos. Neuvottelutuloksen hyväksyminen alistetaan järjestöjen asianmukaisten toimielinten ratkaistavaksi. Mikäli neuvottelutuloksen perusteella syntyy sopimus, valtionosuuksien leikkaamisesta luovutaan 1,3 miljardilla markalla siten, että summa koostuu kansaneläkkeiden lisäosamenojen 70 miljoonasta markasta ja henkilöstömenojen osalta 1 230 miljoonasta markasta. Leikkausten alentaminen toteutetaan samalla tavalla sektoreittain kuin vähennykset hallituksen esityksissä on alun perin ehdotettu tehtäväksi. Valtionosuuksien leikkaukset pienenevät siten 24,65 prosentilla.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 168) sekä hallituksen esitykseen laiksi eräistä poikkeuksista kuntien valtionosuuslain 8 §:n säännöksiin vuonna 1994 (HE 158). Esitykset muodostavat kokonaisuuden, minkä vuoksi ne on tarkoitettu käsiteltäväksi yhdessä.

Esitys liittyy vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta esittää kunnioittavasti,

että sivistysvaliokunta mietintöönsä laatiessaan ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Väistö, varapuheenjohtaja Varpasuo, jäsenet R. Aho, Enestam, Järvilahti, Korva, Laakkonen, Metsä-

mäki, Pulliainen, Saario, Urpilainen ja Vähänäkki sekä varajäsenet Ihamäki, Muttilainen, Rask ja Röntyne.

Eriävä mielipide

Hallituksen esitykset n:o 151 laiksi eräistä opetus- ja kulttuuritoimen vuoden 1994 rahoitusta koskevista järjestelyistä ja n:o 168 laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta liittyvät valtion vuoden 1994 talousarvion tasapainottamiseksi tehtyyn päätökseen kuntien valtionosuuksien leikkaamisesta yhteensä 5,2 miljardilla markalla.

Jo vuonna 1992 ja 1993 kunnissa on tehty henkilöstömenoiissa ym. kulutusmenoiissa säästöjä, jotka ylittävät valtioneuvoston kunnille asettamat tavoitteet. Hallituksen päätös uusista valtionosuusleikkauksista ylittää kuntien mahdollisuudet selviytyä vaadituista säästöistä ilman, että kansalaisten tasa-arvon ja yhteiskunnan toiminnan kannalta ensiarvoisen tärkeät peruspalvelut vaarantuisivat.

Valtionosuuksien leikkaus hallituksen esittämällä tavalla johtaa kunnallisveron korotuksiin ja kuntien lisävelkaantumiseen palvelutarjonnan vähentämisen ja palvelumaksujen korotusten lisäksi. Kunnat joutuvat myös vähentämään henkilöstöään eikä irtisanomisiltakaan voida välttyä. Tämä lisää avointa työttömyyttä ja sen kustannuksia sekä kotitalouksille että kunnille ja valtiolle.

Valtionapuleikkaukset kohdistuvat kuntiin epäoikeudenmukaisesti. Kun kuntien maksutulojen lisäys ja perhetukiudistuksen kuntien verotuloja lisäävä vaikutus otetaan huomioon, on

valtionapuleikkausten vaikutus kantokykyluokittain seuraava:

1. —365 mk/as	6. —504 mk/as
2. —385 ”	7. —537 ”
3. —414 ”	8. —544 ”
4. —438 ”	9. —556 ”
5. —489 ”	10. —718 ”

Kuntien tarve arvioida menojaan ja tehostaa toimintaansa on tunnustettava. Säästötavoitteiden on kuitenkin oltava realistisia ja edellä mainitut vaikutukset huomioon ottavia ja niiden tulee kohdistua kuntiin tasapuolisesti. Säästötaavoitteissa on myös otettava huomioon jo toteutetut säästöt.

Kunnalliset henkilöstöjärjestöt vetosivat voimakkaasti hallitukseen sen puolesta, että hallitus olisi puolittanut suunnittelemansa valtionosuusleikkauksen. Jos valtionosuuksia vähennettäisiin esim. 2,6 miljardilla markalla, se voitaisiin tehdä joustavasti siten, että palveluvarustus voidaan säilyttää ja kunnalliset työpaikat turvata. Tässä tapauksessa oikeudenmukainen tapa luopua leikkauksista olisi ollut pienentää kuntien osuutta kansaneläkkeen lisäosamenoista. Hallitus ei kuitenkaan suostunut kuntajärjestöjen ehdotukseen.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 1993

Kari Urpilainen
Raila Aho

Erkki Pulliainen
Maija Rask

Kyllikki Muttilainen